

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice.

Foaia oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie”, care face asigurarea vitelor.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua săptămână, Joia.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Spre primăvară.

Vremea caldă de primăvară din nou deschide cîmpul și livezile — ca prilej să dea flăcăului să-și cînte doina pe lingă boii, ce-or răsturna breazdă largă din sînul odihnitului pămînt.

Ivirea mugurilor prin grădini e chemarea cea mai dragă a plugarilor, ca să-și înceapă munca obositoare și fără conținere, până tîrziu în ajunul iernii viitoare, cînd numai zăpada îi va strînge de pe cîmp în jurul căminului ce dă repausul vrednic după munca grea, ce-au săvîrșit.

Deodată cu plugarii, pornesc și partea cea mai mare a meseriașilor — care cu barda, care cu lingura de tenciuială. Negustorii, asemenea își deschid larg ușile bolților, și mișună cu încredere în jurul mușteriiilor porniți în plină muncă.

Vremea de primăvară așează în breazda lor pe toți cei ce produc și mijlocesc vînzarea. Pare-că te înviorază, te deșteaptă într'o lume ideală — aceea alergare și forfotă de muncă, pornită pe întiile raze a soarelui cald de primăvară. Mai ales aici la noi, care avem o țară agricolă, a cărei muncă e mult stîngentă de vremea iernii.

E ușor de înțeles, că în mișunarea asta, în alergătura după muncă, cu cîștig, — la tot pasul să întîlnesc și să isbesc interese potrivnice, de concurență. Fie-care ar vrea să ajungă la locul cel mai bun, cel mai cu venit. Și d'aici lupta aprigă, — concurența fără nici o cruțare. În această luptă — adevărata luptă a pâinii de toate zilele — nu mai numără numai puterea brațelor căci lupta nu să dă pept la pept și nu e luptă de singe, cu

arme omoritoare. Este lupta muncii și a valorizării însușirilor (cumințeniei) sălășluite în fiecare dintre cei ce muncesc.

Praxa de viață, puterea de judecată și iscusința în meșteșugul ales, — toate la olaltă și toate folosite bine, organizate cuminte, — dau puterea și siguranța biruinții în lupta mare pentru pîne.

Iată pentru-ce îndemnăm noi pe plugarii nostri să culeagă învățături din spusele și din cărțile altora, — ca în luptă să fie egali în puteri și în iscusință, față de plugarii altor neamuri.

Iată de ce spunem noi neconținut, că ne trebuie organizație economică, în care și zilerul și plugarul și josăgașul să-și găsească razim și adăpost în munca grea.

Asemenea meseriașii nostri cit bine și-ar putea face, dacă mai întîi ar primi la măestrie numai băeți deștepți și iscușiți, în lucru; apoi ajunși măestri, să cerce toate mijloacele să se asocieze, să se întovărășească, — nu pentru paradă, ci pentru munca împreună.

O pildă numai:

Cit bine și-ar face zidarii, mäsarii, bărdașii, petrarii, ferarii, văpsitorii și alți meseriași români, — dacă ar alcătui societatea propusă în „Gazeta Transilvaniei” pentru edificarea de biserici și școale în stil românesc?

Negustorii români apoi, care și mai începători și mai lipsiți de puterea praxei și a averii, — cu multă ușurință ar putea lua lupta concurenței, dacă și-ar adăposti interesele sub scutul unei tovărășii pentru procurarea în comun (la olaltă).

Băncile noastre, reprezentanții chemați ai finanțelor române, — au dat pilda pentru organizare, adunîndu-să toate în societatea „Solidaritatea”. De ce n'ar putea face aseme-

nea organizații și plugarii și meseriașii și negustorii nostri? Greutățile formale și în legătură cu situația noastră politică, s'ar putea înlătura, pe o cale oare-care.

Căci nu e bine să se uite, că eu ca Român numai întru atît sunt dator să mă folosesc cu meseriașul și negustorul român, întru-cît acela îmi dă lucru și marfă — egal cu cel strein! Atunci am datorință să-l prefer pe Român, față de străin.

Singur faptul că cineva e Român, dar încolo e meseriaș ori negustor slab și tîndală, — nu obligă pe nime la sprijin preferit (deosebit). Ținînd seamă de acest fapt, meseriașii și negustorii nostri ar lucra în propriul lor interes, dacă, prin organizații potrivite, și-ar întări puterea de muncă și și-ar mări iscusința, ce să cere.

Intrarea primăverii, cînd de nou ne găsim la începutul unei lupte de un an, — credem că așa o folosim mai cuminte, dacă nizuim pentru punerea de temelii pe seama organizației noastre economice, — pe toate terenele. Și organizația cea mai bună, cea mai puternică de sigur că o dau — tovărășile.

Să le îmbrățișem cu toții!

DELA „Reuniunea propr. de vite” din Orăștie.

Ca să putem începe înactivarea, după care Reuniunea va plăti pagubele ce să vor ivi în vitele asigurate:

rugăm încă odată cu stăruință pe toți cîți au primit liste de membri și foite pentru asigurarea vitelor să le trimită cu grabă la cancelaria „Reuniunii” în Orăștie.

*

Intre știrile, cari le aducem dela Reuniunea noastră, ne înplinim o datorie plăcută, cînd publicăm ca cea dintîiu scrisoarea dlui Teodor Murășan, învă-

țător în Blagea din Sălaj. În mai multe rînduri am primit dela dl Murășan scrisori cu cuvinte de îmbărbătare, din cari să vedea multă însuflețire și înțelegeri pentru stăruințele noastre. Scrisoarea ce urmează e o nouă dovadă despre aceasta. O publicăm în nădejde, că ea va servi de pildă și altora. Iat-o:

Vă rog a publica în prețuita D-voastră foaie „Tovărășia” următoarele:

În 19 Februar a. c. comitetul Despărțămîntului Tășnad al „Astrei” la propunerea dlui Coriolan Steer, adv. cu cea mai mare însuflețire a decis a să înființa în jurul Tășnadului un despărțămînt al „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie” — pentru asigurarea vitelor. A ales un comitet de 3 membrii în persoanele dlor Dr. Coriolan Steer, avocat în Tășnad, — Geogre Molnar, cassar la banca „Vulturul” din Tășnad și Teodor Murășan, învățător român în Blagea, cari vor merge din comună în comună prin tot cercul, unde vor ține prelegere despre scopul măreț al „Astrei” și îndeosebi despre asigurarea vitelor, și vor nizuî a cîștiga membrii pentru despărțămîntul, ce voiesc a-l înființa.

Așa cred, că prin aceasta ne vom putea apropia mai tare de inima poporului, care va vedea că conducătorii săi îi vreau binele. Datorința cea mai de căpetenie a noastră trebuie să fie să-l întărim economicște, — și oare poate fi ceva mai de interes lui ca vitele sale, cari sunt razimul gospodăriei și prin care își implinește aproape toate lipsele. — Așa cred, că bunul Dzeu ne va ajuta să ducem ce-am început, la bun sfîrșit.

Despre rezlutatul prelegerilor și-a înscrierilor de membrii, Vă voi trimite la timpul său, dări de seamă amănunțite.

*

Și am fi nedrepti și am face o greșeală neiertată, dacă scriind despre cei ce ostenesc pentru Reuniunea noastră, n'am aminti încă de o altă scrisoare primită dela un om modest, fără nume mare și fără slujbă, care să-l îndatoriască la muncă fără preget pentru înaintarea în bunăstare a economilor noștri. E scrisoarea dlui Vasiliu Cosma, cantor la mănăstire, în Nicula, lângă Gherla, și are următorul cuprins:

Decînd am primit răspunsul D-voastră cu privire la rubrica „Greutatea vitelor” din „Foiță”, m'am apucat de lucru; am scris la 38 învățători și preoți, rugîndu-i să mă sprijinească, cînd voi merge prin comune. Incepînd de duminică l. c. voi merge prin comune. Despre orice afacere în legătură cu Reuniunea vă voi da seamă în timpul cel mai scurt.

Acea ce ne făgăduiește frațele Cosma, suntem siguri, că o va și face. Nu însă de dragul la nu-știu-ce răsplată grasă, ci din pornirea inimii lui doritoare de a lucra pentru binele plugarilor noștri.

Iar noi n'avem decît să ne bucurăm, că „apostolii înaintării noastre economice” să sporesc.

*

La Sebeș.

Adunarea avizată în „Liber-tatea” pentru ziua de 10 Februarie, a fost una dintre cele mai reușite. Avem mulțumirea de a putea să constatăm, că chemarea noastră a aflat răsunet. Fruntașii din Sebeș și întreg jurul au luat parte la această adunare. Tovărășiile ocazionale înființate tot în urma îndumărilor date de urzitorii Reuniunii noastre și-au avut toate trimișii lor la această adunare.

A vorbit din partea Reuniunii părintele Ioan Moța și a aratat gândurile, de cari au fost călăuziți urzitorii Reuniunii, la întemeierea ei și ce i-a îndemnat să facă din asigurarea vitelor ținta de căpetenie a ei. Aceia, cari cunosc împrejurările, în cari trăesc plugarii noștri, știu că din întreg avutul lor, tocmai vitele sunt mai adeseori primejdiuite, în urma pagubelor din vite au a suferi plugarii noștri mai mult. Tocmai de aceea, cînd e vorba de a ajuta pe plugarii noștri, cînd e vorba de a împlini multele lor lipsuri,

— în rîndul întii trebuie să ne gândim la ocrotirea avutului lor cuprins vite.

A vorbit apoi directorul Reuniunii noastre, dl N. C. Os-vadă și a îndemnat tovarășiile ocazionale, cari au fost puse la cale tot urzitorii Reuniunii noastre, ca, în interesul lor bine priceput, să caute a-și pune la adăpostul legii însoțirile lor mici de azi, și agoniseala făcută cu multă trudă.

Trimișii tovarășiilor ne-au făgăduit toți, că în scurtă vreme vor ținea adunări generale a tovarășiilor lor și vor hotărî asupra intrării în „Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie”.

În Sebeșul însuși se află două tovarășiile ocazionale. Trimișii Reuniunii noastre au aflat la amîndoi președinții acelora aplicare și voe a intra cu tovarășiile lor sub scutul Reuniunii noastre.

Iar dl senator orășenesc Aldea, a avut bunăstarea a primi însărcinarea, la care l'au rugat trimișii Reuniunii noastre, de a întreveni ca cît mai curînd tovarășiile din jurul Sebeșului să se grupeze, dimpreună cu cele din Sebeș, sub scutul Reuniunii dela Orăștie, făcînd prin asta cu puțință înființarea Despărțămîntului Sebeș cît mai curînd. Rugăm și pe această cale pe toți să dea ascultare chemării și întrevinerii dlui Aldea.

*

În jurul Orăștiei înscrierile se fac cu destulă însufletire, zilnic primim înștiințări nouă din toate comunele, unde am dus vestea Reuniunii noastre.

La Pricaz, Turdaș și Beriiu, unde am ieșit ca să vestim înființarea Reuniunii noastre, poporul plugar ne-a primit cu aceeași bucurie ca și în celelalte comune, unde am umblat. Conducătorii: preoți, învățători și notari, toți ne-au făgăduit sprijinul lor și veștile cari ne vin sunt dovadă, că-și țin cuvîntul.

*

Din comuna fruntașe Zărnești, din comitatul Făgăraș primim dela dl Ioan Șona, proprietar, știrea că conducătorii din această comună vor ținea în Dumineca viitoare o adunare de sfătuire pentru a înființa, cu centrul în Zărnești, un despărțămînt al Reuniunii noastre. Amănunte despre această adunare vom da în numărul viitor.

— Statutele „Reuniunii proprietarilor de vite” împreună cu Condițiile de asigurare, apoi Liste și Foițe — le vom trimite în cinste (gratuit) tuturor, care le cer dela Cancelaria centrală a „Reuniunii proprietarilor de vite” în Orăștie—Szászváros, Drumul țării Nr. 22.

Taxele (plățile) pentru înscrierea de membrii și asigurarea vitelor la Reuniunea noastră sunt:

I. la intrarea ca membru:

a) o taxă de înscriere de cîte 1 coroană pînă la fiecare una miie cor., ce asigură;

b) cîte una cor. pentru fiecare quotă (acție) semnată, ca rata întiiie din ea;

c) taxa unui caz de pagubă.

II. în decursul asigurării:

Membrii asigurați numai atunci plătesc taxe de asigurare, cînd s'a întimplat caz de pagubă în lăuntrul grupei (cercului) de care să țin.

Abatere dela asta una e numai pe timp de epidemii (boale ce bintue greu) în alte despărțăminte, cînd mai multe grupe ori întregă Reuniunea să contopește într'una (și ajută cu toții despărțămîntului cu boala, deși cu părți mai mici ca de regulă).

*

Despăgubirea este de 80% (80 coroane din 100 de coroane), dela prețul adevărat ce l'a avut vita nainte de nenorocire.

Acest preț numai așa să ia de temei la despăgubire, dacă nu trece peste suma asigurată.

Despăgubirea să dă: cînd moare vita, cînd să schilăvește, ori cînd a fost trebuincioasă tăierea ori vinderea siluită a vitei, toate pricinuite în afară de vina proprietarului.

Pagubele pricinuite prin foc, numai atunci să plătesc, cînd vitele păgubite n'au fost asigurate și altcum, și cînd numărul aceora nu trece peste 5 la un proprietar.

Tăiere ori vindere siluită să poate face — în afară de porunca organelor administrative, — numai cu învoirea direcțiunii Reuniunii.

Pe timpul transportului (dusului de pildă pe tren, sau și altfel, la depărtări) și pe vremea jugănitului — nu să dă despăgubire.

Raportul general

al „Reuniunii române de agricultură” din comitatul Sibiului pentru anul 1908.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului” ne trimite al 21-lea raport al ei. E mai bogat și mai felurit de cît în alți ani și e dovadă, că Reuniunea aceasta muncește cu stăruință, și în chipul acesta și roadele muncii trebuie să fie imbelșugate. An de an ne e dat să vedem spor pe toate cărările, ceea-ce pe noi ne bucură, iar pentru conducătorii ei e un îndemn la muncă fără de preget și pe viitor.

Reuniunea a pus la cale în anul 1908 o expoziție de copii în Poiana, comună fruntașă în comitat, a ținut două întruniri agricole, una în comuna Cărpeneș și una în Cristian. Pentru promovarea culturii animalelor de prăsilă a ținut în comuna Șuramare o expoziție de vite, cu prilejul căreia s'a împărțit între cei cari au adus vite suma de 200 cor. ca premii.

Cultura poamelor încă a fost îmbrățișată de această Reuniune și anume a dăruit cu cîte un altoi de măr pe fiecare membru al ei din comuna Șuramare; a ținut cu sprijinul comisiunii economice comitatene un curs de pomărit cu îngrijitorii școalelor comunale de pomi, a împărțit mai multe mii de pături fel de fel dăruite acestia Reuniunii de ministerul de agricultură, a ținut în comuna fruntașe Avrig o expoziție de poame, struguri și derivatele lor cu o izbîndă foarte frumoasă.

Pentru a ajuta și a îndruma pe căi bune cultura nutrețurilor măestrite și a altor plante Reuniunea a împărțit între membrii ei fără de plată cu totul 78 kg. sămînță de trifoi, 28 kg. sămînță de napi de nutreț și 23 kg. sămînță de luțernă.

Cu privire la cultura viilor, afară de îndrumări date prin foi în ce privește soiurile de viță americană și povețe la combaterea peronosporei, a făcut o bună slujbă tuturor podgorenilor făcînd cu puțință scoaterea cărții „Viierul român”

Despre tovarășiile agricole, pentru cari și noi am stăruit în nenumărate rînduri cu scrisul, vorba și fapta, raportul scrie următoarele:

Tovărășiile agricole.

Economii noștri din cele mai multe localități continuă a să în-tovărăși cu scap de a se provedea cu mașini și unelte economice. De regretat însă e faptul, că aceste însoțiri nu au firme înregistrate. Acest neajuns societarii îl justifică cu spesele de tot mari, ce să prescriu la înregistrarea firmelor și mai ales cu greutatea, ce le întîmpină la încheierea bilanțurilor și la ținerea corespondenței dintre tovarăși și organele statului. Greutățile acestea, ar înceta în-

dată ce am dispune de o Centrală a tuturor însoțirilor noastre.

Incît pentru tovărășiile noastre cu firme înregistrate relevăm următoarele:

Tovărășia din Roșia-săscă dispune de o mașină de sămănat grâu, de o mașină de sămănat cucuruz, de o grapă de mușchi, de un trior pentru curățitul bucatelor etc., toate folosite cu bun succes.

Tovărășia agricolă din Apoldul-român dispune de o mașină de imblătit cu vapor, de o grapă de mușchi și de un tăvălic, toate în starea cea mai bună. Venitul, realizat în 1908, dela mașina de sămănat a fost mulțumitor. Ea a dat următorul rezultat: 947 ferdele grâu, 49 ferdele ovăs și 24 ferdele orz, cari valorizîndu-se, prețul lor a fost împărțit între cei 46 membrii. Afară de tovărășie, în Apoldul-român să mai găsim 2 așa zise tovărășii ocazionale: una cu 5 membri și dispunînd de o mașină de imblătit cu vapor, iar a 2-a cu 20 membri și avînd o mașină de imblătit cu benzin.

Tovărășia agricolă din Sebeșul-săsc, precum să știe, s'a prefăcut în însoțire pa acții.

Direcțiunile celorlalte tovărășii, deși recercate în repetite rînduri, nu ni-au dat rapoarte". (Va urma)

Creșterea și îngrijirea vitelor.

Rubrică îngrijită
de

Tr. I. Iaroc,

med veterinar al „Reun. propr. de vite din Orăștie”

— Pășuni și pășunit —

(Urmare.)

Avem însă și alte îndemnuri pentru ca să stăruim pe lângă economii noștri pentru o îngrijire mai bună a pășunilor, și anume înriurirea cea binefăcătoare, ce o are umblatul la pășune asupra vitelor fie ele de jug, de îngrășat sau de lapte.

Comasarea a adus aproape peste tot îndrumări nouă în economia de vite; săvîrșirea ei a însemnat o întorsătură în felul de a purta economia. Întinderea pășunilor în cele mai multe locuri a scăzut și scăderea aceasta a făcut cu neputință ca economii să țină și mai departe numărul de vite, ce-l țineau până atunci. Perderea pricinută în felul acesta trebuia cumpănită și aceasta numai prin înlocuirea vitelor celor albe cu alte mai de bun soiuri a fost cu putință. Ori-ce vită de bun soiuri însă cere o îngrijire mai bună și îndeosebi o nutriție mai îmbelșugată. Și economii au crezut, că să și ajute astfel, că țin vitelor în grajd și le dau nutreț de-ajuns.

Aceasta însă a fost o săritură în felul de trai al vitelor și fiindcă firea nu iartă astfel de sărituri, a trebuit să urmeze pedeapsa, urmările stricătioase

a felului acesta de trai în curînd s'au arătat.

Să ne cugetăm numai la noi, la oameni, mai cu samă la aceia, cari locuim la orașe. Nu așteptăm oare cu nerăbdare zilele de sărbători și dumineci ca să ieșim afară: în sate, la pădure sau la cîmp să respirăm aerul curat și sănătos.

Să stea oare lucrul altfel cu vitele?! Scoase din aerul cel greu al grajdurilor în aerul proaspăt și răcoritor, în bătaia razelor de soare, mișcîndu-se în toată voia pe pășune, oasele vitelor să vor întări, mușchii să vor oțeli, simțurile vor cîștiga în agerime. Dacă vom da vitelor puțină de a să bucura de binefacerea umblatului la pășune vom avea și îndreptățirea de a cere dela ele muncă spornică, lapte mult și gustos, carne fragedă și de bun gust.

Vitele au lipsă de mișcare pentru a-și întări corpul. Să ne gîndim numai la noi. N'avem oare noi de regulă mai multă putere în mîna dreaptă decît în cea stîngă? N'are un țaran un braț mai puternic și o palmă mai mare decît un orășan? N'are un pădurar sau un infanterist pulpe mai groase și mai trainice decît un orășan, care trebuie să-și tocească toată ziua coatele pe masa de scris?

Sunt toate acestea numai urmările mișcării aproape fără întrerupere.

Și după-cum e la oameni, tot așa e la vite.

Prin mișcare oasele să întăresc, mușchii să oțelesc plămîna lucrează mai mult și coșul pieptului să lărgește.

Icoana e tocmai întoarsă la vitele ținute în grajd. Chiar și la cele bine nutrite vom găsi nepotrivire între părțile corpului. Picioarele sunt subțiri și rău făcute, burta atîrnă și e umflată de paie sau de alt nutreț, pe care vita nu-l poate mistui bine în lipsă de mișcare; trăinicia vitelor lasă mult de dorit, fiindcă au ajuns gingașe față de ori-ce neajunsuri.

Asupra vacilor de lapte mișcarea încă are o înriurire bine făcătoare. Incercările făcute au arătat, că o mișcare de 7—8 klm. pe zi nu face ca laptele să scadă, iar grăsimea e mai mare, astfel că despre o păgubire nu poate fi vorba. De asemenea o muncă ușoară nu face să scadă nici grăsimea, nici mulțimea laptelui.

Din cele spuse până acum să vădește în mod luminos însemnătatea cea mare a pășunilor pentru creșterea vitelor. Fără de pășuni bune nu vom putea ține vite multe, nu vom avea gunoiul de lipsă pentru ridicarea puterii de rodire a hol-delor noastre și nu vom putea

ține vitele așa după cum firea lor și binele nostru cere.

Acestea au fost gîndurile, de cari au fost călăuziți urzitorii „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie” cînd au luat în programul lor „arîndarea de pășuni”, pentru sprijinirea economiei de vite.

E rîndul economilor noștri să arate, că pricep gîndurile acestea bune și voesc să facă cu putință ca ele fapte să se facă, — prin intrarea în număr cît mai mare în Reuniune.

Roata vremii.

— Spicuri și ocoșeli. —

În Ilia de lângă Murăș este o bancă românească numită „Progresul”. Sufletul și stăpînirea acestei bănci sunt sălășluite în cancelaria și în persoana avocatului român Dr. Stefan Rozvány, un bărbat vrednic și mult stăruitor pentru nevoile poporului. Să pare însă că dl Rozvány are și darul originalității speciale ori cum s'ar zice pe înțelesul tuturor: are porniri să făptuiască așa fel ca să poată spune cu încredere: „ca la mine — nu-i la nime”.

Despre acest dar a dat și până acum multe dovezi și în bune și în rele.

Dl Rozvan a fost cel dintîi român adevărat — care nu știa românește, dsa a trimis pe poetul Goga pentru înția oară în măritul Sinod archidiecezan, dsa a rînduit înția dată o nuntă țărănească — cu cară pline de domni și de boi cu tricolor. Și am mai putea înșiră o mulțime de făpturi originale — săvîrșite de dl Rozvány, foarte multe spre marea lui laudă și vrednice de urmat.

Dar.. Dl Rozvány ține să dovedească originalitatea sa specială și la banca „Progresul”. După-ce banca are director pe fostul său candidat de avocat — un bărbat vrednic și stăruitor, a insistat să fie și „direcțiunea” băncii originală — alegînd în adunarea din urmă ca membru (ori membră?) a direcțiunii pe domnișoara din Sibiu (Ilia și Sibiu!) Dr. Nora Leményi — o distinsă antemergătoare a științei sălășluită în femeia română.

E departe de noi gîndul să supărăm pe cineva, mai ales că nici pe noi nu ne poate decît să ne înveselească faptul că în sfîrșit am ajuns și noi neam oropsit să fim cei întii — pe o cărare, fie și curioasă.

Ne încilcește însă rău întrebarea, că oare dsoara Dr. Nora Leményi cum o să-și folosească dreptul de vot, căci după statutele băncii „Progresul”: „femeile își exercită dreptul de vot prin bărbaii lor, minoreni prin tutorii lor etc.”.

Aci pare că s'a înfundat originalitatea și e păcat, că era atît de

ideală — ca formă, pentru ochii lumii.

Atît numai că direcțiunile băncilor noastre, credem că n'au slujit cu motive, ca să fie socotite de corporații de paradă, în socoteala cărora e potrivit să se facă astfel de glume — originale.

Ori cît de muncitori și ori cît de rîvnitori la progres am fi noi românii — cel puțin așa ne spunem unii, altora — din vreme în vreme simțim și noi lipsa să ne — petrecem, cu cîntece și cu voie bună și cu țigani, ca pupăza pe colac.

Și apoi socotim — de altcum foarte greșit — că atît ne-a mai rămas — să ne petrecem, ca să ne afirmăm cu vrednicie și pe terenul „social”.

În colo — înainte și după petreceri ne putem lua în dragă voie obicinuitele îndeletniciri — ca să fie cu rost întrebarea: „unde e orașul cu 10 intelectuali români — de-ai cu familie — care să nu aibă „reflecțiunî reciprocă”?

Să întimplă însă foarte adeseori ca și în jurul petrecerilor să „subsumau” fel și fel de mici „divergențe”.

Toate aceste sunt acum pe cale — de netezire. Căci a dat Pronia cerească un gînd bun la mai mulți buni ai noștri și — iubitori de copii streine cum suntem — au introdus în viața noastră socială o notă „anonimă” — prin balurile mascate.

Dacă nu te mai poți vedea cu ochi buni în portul în care te porți și cu vorba ce o spuni — pe față — cel puțin mascat să fii aproape și să-ți poți petrece.

Începutul în stil mai mare și cu cheltuială mai mare — s'a făcut la Orăștie.

Să spune că cu succes enorm... direct — grozav, dovadă foaia »Cucuveica« scoasă ca număr „mil-lenar” din prilejiul balului! Brave maște!

Ve-ți fi auzit Dvoastră de — Boston? De sipur că a-ți auzit și știți că e un dans — mai lătăiet, mai pe hodină. Cum nu sunt dansator, nu știu ce neam de oameni or fi alcătuit acest dans — foarte potrivit inimilor îndurerate de dragoste.

Asta n'ar fi nici o hibă. Din contră. Năcazul este însă, că bostonul e mai popularizat decît pretenziunea dreptului de vot universal.

Și ici și colo vezi cu spaimă și cu cutrămur cum să poticnesc ficiorii noștri la „boston” — atunci cînd muzica ne gidfle sufletul cu cîte-o „Hățegană” ori „Ardeleană” ori altă Invîrtită.

Ce-o mai fi de noi ca mine cînd bostonul nu-l vom putea juca cu foc, că nu e al nostru, și cînd n'om putea juca nici „Hățegane” ori „Ardelene” — fiindcă nu li-om mai ști.

Apoi — nici dansul nostru să nu ne mai rămînă?

Că doar atît ne-o mai rămas — vorba ăluia!

Starea sămănăturilor

și situația agricolă în 15 Februarie 1910.
(Pe baza rapoartelor sosite la ministerul de agricultură).

În jumătatea a doua a lunii Ianuarie și în jumătatea dintii a lunii Februarie a căzut aproape peste tot ploaie, iar în ținuturile muntoase puțină zăpadă, vremea peste tot a fost moale. Din pricina ploilor celor multe, cari au fost pe alocuri urmate de ninsoare, umezeala pământului a crescut așa de mult încât în unele locuri bălțile, cari acopereau întinderi mari și marea de noroi cleios au împiedecat mult circulația (umblatul) și au făcut ca munca afară la câmp să înceteze, ba în unele locuri chiar să încete. De câteva zile timpul e mai uscat și în chipul acesta munca câmpului a putut fi începută iarăși. În unele locuri de pe pustă s'a și început aratul de primăvară și se fac pregătiri pentru sămănatul ovășului; prin vii și grădini încă s'a început lucrul, s'a pornit desgruparea viilor, dar numai în ținuturile năsiptoase.

Sămănăturile au iernat până acum bine și avînd în vedere apropierea timpului de primăvară, starea lor e liniștitoare — cu toate că adeseori în urma umezelei celei multe, erau îngrijorări de înghețuri. Insectele încă au pus pe gânduri pe economi. Și azi se văd în unele locuri larvele muștelor de grîu, pagubele făcute de musca de Hessen și de musca fritică, ici-colea să zărește rugină, în unele locuri mici ieșiri de ape, peste tot însă pagubele sunt mici, mai ales dacă avem în vedere starea mulțumitoare a sămănăturilor. Înghețul n'a pricinuit încă nicăiri pagube.

Peste tot în țară sămănăturile sunt mulțumitoare, ba în unele locuri, chiar prea bogate și fiindcă și răsărirea s'a făcut în timp prielnic, putem să primim cu încredere în viitorul celor de toamnă, — grînele și secările sunt frumoase, de asemenea orzul de toamnă și sămănăturile de rapiță.

Trifoiurile și luțernele încă stau bine, nici șoarecii, nici insectele nu le-au pricinuit pagube și dacă în urma umezelei celei multe nu vine vre-un îngheț, sunt nădejdi frumoase pentru viitor.

Pe sămănăturile mai bogate, unde pământul e mai uscat, pasc oile, în unele locuri au scos și porci la pășune. Iernatul vitelor încă s'a făcut bine, cu toate că paieile de așternut a făcut multe gândiri economilor și face și azi. În nutrețuri nu e lipsă aproape nicăiri, fiindcă vitele au stat până toamna tîrziu pe câmp și chiar în timpul iernii au fost scoase adeseori afară.

Viile și grădinile cu pomi au iernat foarte bine.

Intrebări și răspunsuri.

Intreb. Nr. 5. Am niște butoaie și au căpătat șmac (miros greu) Cum l-aș putea scoate din ele?"

D. Abonent Nr. 4223.

Răsp. Butoiul trebuie desfăcut la butnar și ars pe dinlăuntru cu pucioasă.

Intreb. Nr. 6. Noi, în comuna noastră suntem pe lângă 120 familii săsești și vre-o 60 familii Români. Cum am putea apuca și noi în reprezentanța comunală, căci nu-i nici măcar preotul nostru membru și acum vine iarăși alegerea.

D. Abonent. Nr. 4224.

Răsp. Legea comunală spune, că parochia are dreptul să aibă un membru în reprezentanța comunală, așa-dară cel puțin preotul d-voastră ar trebui să fie membru. De altcum mai bine faceți, dacă vă procurați, „Legea comunală“ de P. Rotar, unde veți putea ceti amănunțit toate drepturile și datorințele locuitorilor din comune mari și mici.

Intreb. Nr. 7. Am o vacă și nu stă la muls. Ce să-i fac ca să-și lase năravul acesta?"

D. George Tătulea. în Z.

Răsp. Înainte de toate trebuie să căutați pricina lucrului acestuia, care poate fi de multe feluri. Vacile tinere adeseori să mulg greu, fiindcă să gidălă. Cu acestea trebuie să umblăm cu multă răbdare până să obicinuesc cu mulsul. Bătaia mai mult strică decît ne ajută.

Una din pricinile cele mai dese, că vacile nu stau la muls sunt boalele de uger și în deosebi cele de țite, când în urma durerii vacile să împotrivesc la muls. În cazul, acesta căutăm să vindecăm boala, iar pentru ca unflarea ugerului în urma adunării laptelui să nu facă durerile și mai mari, mulsul să face cu o țeavă, care să bagă pe canalul țitei până la rădăcina ei.

Un mijloc bun, care însă noi nu-l recomandăm decît cînd nu avem alte mijloace și fiindcă chinuim cu el vacile e: să punem două degete în nări și să le stringem cu putere. Mai bine facem aceasta ca un fel de clește.

Cele mai multe vaci stau bine la muls și dacă le punem înainte o mîncare plăcută lor, atunci își uită năravul de dragul mîncării.

STIRI

Banii trimiși de emigranți în America. Intr'o carte ungurească ieșită de curînd cetim o socoteală foarte interesantă despre banii trimiși de cei cari în căutarea unui trai mai bun au apucat calea Americii. Socoteala aceasta e făcută pe temeiul datelor culese dela băncile, cari au primit bani și dela oficiile postale; cari au inmanat banii. După socoteala această în anul 1902 până la 1908 su sosit din Statele unite și Canada următoarele sume de bani.

	Suma banilor trimiși:	
	în Ungaria,	în Austria
	milioane	coroans.
1902	77.8	71.2
1903	88.9	90.9
1904	81.8	108.0
1905	91.3	143.9
1906	125.2	200.4
1907	177.9	202.4
1908	65.1	159.5

Din această socoteală să vede limpede că criza economică din America a făcut să scadă mult suma banilor trimiși, fiindcă cei emigrați n'au avut putință să mai facă pastrările de până atunci. E drept, că aici nu sunt socotite sumele aduse, de cei emigrați cu ei, cînd au venit acasă, dar de altă parte nu sunt luate în socoteală nici sumele, ce le duce fiecare, care emigrează în America. Chiar și aceia, cari trec în America ca să lucreze cu puterea brațelor, încă duc cu ei 350-400 Cor. Cu mult mai mult duc însă aceia, cari să duc hotărîți să se statornicească acolo și își vînd tot avutul lor ce să-și poată pună temelie la clădirea unei averi. Aceștia duc cam 100—120 de milioane din țara noastră, pe lângă puterea mare de muncă, cari încă reprezintă un capital mare.

În felul acesta emigrarea e pentru țara noastră una din pacostile cele mari: ne duce bani, ne duce putere de muncă și în schimb nici folosul în bani nu e mare.

Ar fi interesantă o socoteală după comitate și mai cu seamă după neamuri. Noi Români desigur am avut foloase destul de simțite pe urma emigrării.

Conscrierea de primăvară a vitelor. Ministrul de agricultură a dat tuturor comitatelor poruncă, în care dă îndrumări privitoare la conscriere. Porunca aceasta privește pe toți economii și cuprinde următoarele: Toate vitele și anume caii, boii și vacile, porcii și caprele înainte de a fi scoase la pășune, dar mai tîrziu până la sfîrșitul lui Martie, în legătură cu vizitarea sănătății lor, trebuie conscrise după vîrsta și felul lor!

Ministrul a îndrumat medicii veterinari să controleze conscrierea cu toate mijloacele, ce le stau la îndemînă. De asemenea și inspectorii agricoli încă au primit însărcinare ca din partea lor să fie cu băgare de samă ca conscrierea să se facă în bună rînduială. În preturi datele conscrierii le adună protopretorele și până la 15 April le trimite vicșpanului. Până la 1 Maiu întreagă conscrierea trebuie înaintată ministerului. Numai comunele, cari sunt în munți, au căpătat dreptul de a întîrzia cu conscrierea până la 15 Maiu.

Tîrg regnicolar de vin în Budapesta. „Reuniunea regnicolară a podgorenilor maghiari“ a hotărît să țină în luna Iunie un mare tîrg de vin și a ales o comisie de 150 de membrii pentru ca să lucreze în toată țara pentru reușita acestui tîrg. E plănuită o expoziție de tot felul de

unelte trebuincioase la lucrarea viilor, mai departe vor fi expuse mașini și se vor ținea prelegeri, despre lucratul viilor și umblatul cu mustul și vinul. Comisia și-a început lucrările în toate părțile unde sunt vii și nădăjduiește o frumoasă izbîndă.

Fabricile de mașini împotriva expozițiilor. Turnătorii și fabricile de mașini în adunarea societății lor au hotărît să nu mai ia parte la nici o expoziție și în felul acesta expozițiile agricole de aici în color nu vor mai putea arăta nici o mășină. Pricina acestei hotărîri e, că — după socoțile făcute — speșele împreunate cu expozițiile sunt mult mai mari decît folosul ce le vine pe urma lor. La această hotărîre s'au alăturat toate fabricile de frunte ca: Clayton și Schuttelworth, Hother și Schrantz, Bächer și Melichar și altele.

„Albina“, revistă Enciclopedică populară cu îndrumări economice, apare la București (str. Mintuleasa), pe an 8 Lei (cor. 750) pentru noi. Numărul mai nou are următorul sumar: I. Kalinderu, Lintea (circulară); — Econ. D. Georgescu, Predică în Dumineca fiului risipitor (Cu 2 ilustrațiuni). — Dr. Lux, Puterea insectelor. (Cu ilustrație); — Sofia Nădejde, Uța; — D. Teleor, Sfaturi igienice; — I. Dragoslav, Legenda lăcrămioarei. (Cu desemnuri originale de D. Stoica); — I. N., Negoțul cu melci. — Cronica; — Pagină glumeață.

POSTA REDACȚIEI

N. C. abonent Nr. 2212. Pentru roată de tors adresați-Vă la firma: Carl F. Jikeli, Nagyszeben. Prețul la o roată de tors cu un fus e 6 cor., cu două fuse costă 8 cor.

D. Gavril Ciobotari, Tulgheș. Pentru obede și spițe de frasin adresați-Vă părintelui Vasile Macșa din Gârbova (Felső-Orbó u. p. Nagy-Enyed) și întrebați-l care e adresa celui cu doagele.

D. Ioan Micu inv., Lupoia. Hirtie cătrănită aflați de pildă la Ioan Vulcu din Orăștie. Să vinde în roluri de cite 10 m. și costă 4—5 cor. metrul — după calitate. Adresați-Vă acolo.

D. Elena Dascalovici Cămpeni. Ce privește firma de unde Vă puteți cumpăra gunoii măestrit, de care aveți lipsă, Vă dăm, de știre, că „Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie“ stă în legătură cu o fabrică de astfel de gunoi din Budapesta. Scrieți-ne amănunțit cum e pămîntul, ce a fost pe el înainte de a pune cucuruz, ce întindere are și cum e așezat.

După-ce vom ști acestea, Vă vom face socoteala și vom comanda gunoii trebuincios să Vă vină de-a dreptul la Cîmpeni.

D. Ștefan Fulda, măestru. Șetin. Adresați-vă pentru lămuriri părintelui Stanca din Petroșeni, sau duceți-vă până acolo și întrebați cum stă lucru mai de aproape.

Prețul bucatelor.

In piața Orăștiei:	
Grâu, m. 26	50—27 cor.
Cucuruz	13 ¹ / ₂ —14 "
Ovăș	13—14 "
Orz	12—13 "
Mere după soi	15—50 "
Nuci	50—80 "
In Budapesta:	
Grâu m. cor.	28—29
Cucuruz	14—14.50
Ovăș	15.50—16
Orz	14 ¹ / ₂ —

„Tipografia Nouă“, Orăștie.